

zásadně na svých názorech. Avšak tím, že se vzájemně zavazují uznati výrok rozhodčího za směrodatný, omezují svoji dispoziční volnost a podřizují se rozhodčímu. Jak praví Simmel (Soziologie str. 82), jde zde o projekci vůle stran ke smíru do osoby rozhodčího, v němž se tato vůle personifikuje. Důvěra obou stran v rozhodčího je i zde nezbytnou podmínkou.

ZPRÁVY

Zlatá měna v Československu. O zavedení zlaté měny v Československu se již mluví tolik let, proto je tím trapnější, že ji na konec musil uzákoniti Stálý výbor. Je sice pravda, že rozpuštění parlamentu překvapilo, ale jeho aranžeri mohli přece snad najíti chvílku k odhlasování tohoto zákona, neboť debata by byla sotva větší než ve Stálém výboru. Ostatně byly proneseny pochybnosti i o tom, zda projednávání osnovy bylo tak naléhavé, aby se s ní nemohlo počkati až do řádného parlamentního projednání. Důvodová zpráva pro naléhavost osnovy uvedla, že »účast Československa na Mezinárodní reparační bance jest podmíněna zavedením zlaté měny, a že z kompetentních míst bylo naznačeno, že nynější právní stav našich měnových poměrů tomuto požadavku nevyhovuje«. I když snad by se tento argument nepovažoval za neochvějný, lze konečně souhlasiti s tím, že pro eventuelní spornost tohoto názoru není ohrožována účast Československa na reparační bance. Ostatně doufejme, že k upisování akciového kapitálu reparační banky dojde ještě před zasedáním našeho parlamentu, a že tak naléhavost projednání osnovy Stálým výborem bude nade vší pochybnost dodatečně prokázána.

Osnova sama má význam ryze formální. Důvodová zpráva správně zdůrazňuje, že připoutání hodnoty Kč ke zlatu bylo již uskutečněno, i když nepřimo přes dolar, zákonem č. 102/1925, a i tehdy vlastně šlo jen o kodifikaci stabilisace, od tří let již fakticky provedené. Má tedy zavedení zlaté měny význam hlavně dekoruční oproti cizině, aby se ukázalo, že nejsme o nic hůře na tom, než ti ostatní.

Stanovení přepočítacího kursu 1 Kč = 44.58 miligramu zlata (§ 1) je vlastně jen zjednodušením dosavadního stavu: 1 dolar = 33.75 Kč = 1.50463181 gramu zlata. Se stanovením tohoto přepočítacího kursu logicky souvisí povinnost uložená Národní bance československé udržovati tento kurs (§ 2).

Ustanovení další o povinnosti Národní banky čsl. kupovati a prodávati (směňovati) zlato (§ 3) a o ražbě zlatých mincí (§ 4) dává si Národní banka čsl. odhlasovati do zásoby. Na jejich aktivování se v dohledné době nepomýšlí. Národní banka

sice již nyní provádí faktickou směnitelnost bankovek a má faktickou povinnost nakupovati devisy na uhájení kursu Kč, ale tento faktický stav liší se od zákonné směnitelnosti tím, že z něho jednotlivci nevyplývá právní nárok na směnitelnost, naopak dosud a tak tomu bude i nadále, dokud § 3 o směnitelnosti nebude uveden v platnost, platí vlastně měna papírová a zlata se používá toliko jako prostředku k udržování stabilní hodnoty měnové jednotky. Je to vlastně kompromis mezi zlatou měnou, jak se jí rozumělo před válkou a měnou papírovou, jak se vyvinula po válce. Formálně se zavádí měna zlatá, ale fakticky zůstává měna papírová. Funkce zlata jako peněz se redukuje na funkci konstantní hodnoty směrodatné pro stabilisaci měny a funkci intervenčního prostředku k udržení této stability. Pro funkci konstantní hodnoty jest ovšem nezbytno, aby byly vyloučeny veškeré vlivy, které by na hodnotu zlata mohly působiti; pro funkci intervenčního prostředku jest nezbytno, aby zlata po ruce jsoucího byly používáno co nejekonomičtěji. Tyto problémy musí býti řešeny ovšem mezinárodně, patrně reparační bankou.

Směnitelnost vlastní by tedy za tohoto systému byla zbytečná. Prozatím možno říci skoro zbytečná, neboť z teoretických závěrů nebyly ještě vyvozeny plně závěry praktické a proto též si ponechává osnova aspoň možnost směnitelnosti a to podle vzoru na př. Anglie v omezeném rozsahu: možno směňovati (prodávati nebo kupovati) nejméně 12 kg zlata. Již toto omezení znamená kompromis; směnitelnost se připouští, ale ztěžuje tak, aby byla nepraktickou. Poněvadž přes to vyžadovala by i tato směnitelnost udržování značné zlaté hotovosti, která by byla odňata ekonomičtějšimu účelu intervenčnímu, její aktivování se prozatím odsunuje.

Také zlaté mince jsou dědictvím předválečným. Se zlatou měnou dříve ztotožňovány, nyní se považují za zbytečný a nehospodárný luxus. Proto není důvodu k naději ani obavám, že by se zlaté mince u nás hned tak razily. Je to proto jen teoretická, ale přece jen logická úvaha, že by se nemohly raziti zlaté koruny, nýbrž teprve stokoruny. Při té příležitosti se přišlo na to, že by tato mince se měla nějak pojmenovati a zvolen název hřivna. Jak naše veřejnost je citlivá na měnové reformy, to se nejlépe ukázalo zase při této maličkosti. Viděla v tom hned devaluaci na sucho a zase bylo nutno utišovati poplašené fantasie, vymlouvat a vyvracet. Zatím to byla jen taková nevinná historická reminiscence, jaké nezůstaly ostatně ušetřeny ani jiné státy. Posledně, myslím, zavedla při přechodu ke zlaté měně Belgie belgu, násobek to franku a dokonce ji uvedla do devisových kursů. Ale i tam vzbudila tato novinka přehnané obavy, které prakticky vypudily belgu z užívání. Název hřivna sám o sobě není zrovna nejšťastnějším, nehledě na to, že zejména v cizině, již také nejspíše bychom

mohli cítili potřebu imponovati vyšší jednotkou, bude hodně těžkostí s jeho vyslovitelností. Proto se navrhovalo také pojmenování tolar, ale s tolařem jest vždycky spojena představa mince stříbrné. Naproti tomu typickým názvem pro minci zlatou jest dukát, ale ty již máme. Nezbude tedy, než se smířiti s tou hřivnou.

Minimální zlatá úhrada je stanovena (§ 6) do konce roku 1929 na 25%, do konce r. 1920 na 30% a do konce roku 1935 na 35% celkového oběhu bankovek, k němuž se přičítají závazky splatné na viděnou. Teoreticky se považuje za postačitelnu již úhrada 25%, ale u většiny států překročuje 30%. Úhrada má se skládati z polovice ze zlata a z polovice ze zlatých devis. Tímto dělením, jak uvádí důvodová zpráva, má býti využito výhod pružnosti a úspornosti zlaté měny devisové, ale zároveň mají býti paralysovány nepříznivé zkušenosti, které se s ní učinily při mezinárodním úvěrovém styku. Toto dělení zlatého krytí jeví se též v ustanovení o směnitelnosti. Národní banka bude povinna směňovati své bankovky nejen za zlato mincované či nemincované, nýbrž i za zlaté devisy podle své vlastní úvahy.

Konečně obsahuje osnova, vlastně nyní již opatření Stálého výboru, ustanovení o oprávnění Národní banky čsl. eskontovati státní směnky do 200 milionů Kč, splatné do konce března příštího roku. Oprávnění toto vstoupí však v platnost až státovkový dluh klesne na 1 miliardu Kč. Prozatím přesahuje ještě stále 4 miliardy Kč. O jeho splacení pojednávají patrně další paragrafy osnovy, které však byly vypuštěny a pojaty do osnovy zvláštní, když se shledalo, že námitky proti rychlejšímu splácení státovkového dluhu by mohly ohroziti vůbec včasné projednání osnovy i ve Stálém výboru.

Pokud jde o rychlejší splácení státovkového dluhu, není ani proti němu žádných vážných námitek. Důvodová zpráva uvádí, že »základní podmínkou stálosti každé měny vůbec je 1. rovnováha veřejných financí, 2. rovnováha hospodářská daná aktivní bilancí platební a 3. náležitá správa měny cedulovou bankou a pro mezinárodní trh vybavenou dostatečnou zásobou zlata nebo devis, a že proto právě odhodlala se vláda zároveň k rychlejšímu splácení státovkového dluhu a podává o tom Stálému výboru Národního shromáždění zvláštní zprávu o dodatku k původní úmluvě ke schválení«. Hlavní námitky proti rychlejšímu splácení státovkového dluhu dají se odvoditi z těchto důvodů, jež uvádí důvodová zpráva pro splácení. Jsou to obavy, aby opatření a použití prostředků, které by si rychlejší splácení vyžádalo a které by jistě posílilo postavení Národní banky na mezinárodním i vnitřním peněžním trhu, nemělo nepříznivé následky ať již přímé nebo nepřímé na ostatní dva předpoklady měnové stabilisace, při čemž mějme na mysli, že stabilisace měnová jest nikoli účelem, nýbrž prostředkem k dosažení a udržení stability cenové.

A na konec ještě maličkost: Osnova o konečné úpravě čl. měny vyšla tiskem jako vládní návrh a byla předložena Stálému výboru, který tu funguje jako náhražka obou sněmoven. Dalo by se tedy souditi, že analogicky jako ostatní parlamentní tisky, stala se dnem předložení přístupnou též veřejnosti. Ale nikoli. Stálý výbor jest prý výbor jako každý jiný výbor (?) a jeho jednání a akta jsou a zůstanou důvěrná. Ani když již byla osnova schválena Stálým výborem a připravena k publikaci, nepřestala býti důvěrnou, dokud ovšem — bohužel — nebude publikována ve Sbírce zákonů a nařízení. Před všetečnou veřejností zůstane aspoň ochráněna důvodová zpráva, která obsahuje pěkný nástin vývoje čl. měny od převratu až po nynější dny, rozbor předpokladů zavedení zlaté měny, důvody pro i proti zavedení a konečně rozbor jednotlivých ustanovení osnovy. Celkem tam není nic pobuřujícího, co by veřejnost nesnesla, ale také nic nového, co již nebylo kolikráte vysloveno i napsáno. Zdá se tedy, že důvod celé té důvěrnosti zůstane úředním tajemstvím.

Lepař.

Úmrtí. Dne 5. listopadu t. r. zemřel v Praze rada vrchního zemského soudu Dr. Alois Cerman. Narodil se r. 1864 a záhy v praxi se stal i literárně činným. Kromě četných článků v Právniku a i jinde vydal i samostatné práce »Sirotečí rady v obcích«, »Zvláštní dědická posloupnost v usedlosti rolnické« atd. Za války postihl ho osud, že mu byl přidělen proces Kramářův a soudr., pokud jde o náhradu škody státu způsobené. Stálým »studiem spisů« Cerman protáhl spor do té doby, kdy už nebylo třeba mluvit o náhradě Rakousku. Vr.

Jmenování na československých právnických fakultách. Na právnické fakultě Masarykovy university v Brně byl jmenován pro obor mezinárodního práva M. A. Cimmermann, dosavadní profesor Ruské právnické fakulty v Praze. — Pro obor práva ústavního na právnické fakultě university Komenského v Bratislavě byl jmenován Dr. Zdeněk Peška, dosavadní docent tamtéž. Je dostatečně znám našim čtenářům jako spolupracovník našeho listu od jeho prvního čísla v roce 1919. — Na německou právnickou fakultu v Praze byl povolán za mimořádného profesora Dr. Edgar Foltin, dosavadní docent na universitě v Innsbrucku. Ča.

Naše fakulty právnické. Pokud máme zprávy a pokud jsou skončeny zápisy na našich fakultách právnických, jest stav tento: v Praze na právnické fakultě Karlovy university bylo zapsáno 4293 posluchačů, z toho je 257 žen (roku 1928: 4465, 1927: 4025). V Brně na právnické fakultě Masarykovy university letos 1217 posluchačů (r. 1928: 1173, 1927: 925). V Bratislavě na právnické fakultě Komenského university 990 posluchačů, z toho žen 48 (r. 1928: 919, 1927: 885).

Z čísel nelze ovšem činiti trvalých uzávěrů. Pro porovnání možno však uvést, že v Praze jest zapsáno na německé právnické fakultě 1459 posluchačů a na české lékařské fakultě jest 2095 posluchačů (z toho 444 žen). Ča.

Kolegium doktorů práv Masarykovy university konalo 29. října 1929 na brněnské právnické fakultě ustavující valnou schůzi za četné účasti. Podnět k založení kolegia dal prof. Dr. Sedláček. V jeho privatissimu, kroužku to jeho absolvovaných žáků, myšlenka kolegia byla propracována a realizována. Prof. Sedláček ve svém projevu odůvodnil akci pro založení kolegia hluboce založeným výkladem ideovým.